

Bu iyiliklere karşılık Allah bizden kendisini tanımamızı ve ona ibadet etmemizi istemektedir. Şüphesiz bir dilediği şeyi ister: "İstediği şeyi verir" diye sorunca, Efendimiz, "Şüphesiz kereden bir kul olmayayım mı?" diye sorunca, Efendimiz, "Şüphesiz kereden bir kul olmayayım mı?" cevabını vermiştir. Bu haliyle ibadet, yaratılanın Yaratanına karşı bir şükran borcudur.

İstediği şeyi ise, bizi yoktan var eden ve sayılamayacak kadar nimetler veren Yüce Allah'a karşı teşekkür etmek ve emrettiği ibadetleri seve seve yapmak gerekmez mi? Elbette gerekir.

Yaratılışımızın gayesi Allah'ı tanımak ve ona ibadet etmektir. İbadet görevlerini yaptığımız takdirde hem Allah'ın verdiği nimetlere karşı teşekkür borcunu yerine getirmiş oluruz, hem de O'nun sevgisini kazanırız. Eğer biz Allah'a karşı ibadet vazifelerini yerine getirir, O'nun sevgisini kazanırsak, Allah, bize dünyadaki nimetlerinden çok daha fazlasını ahirette verecek ve bizi cennette sonsuz mutluluğa kavuşturacaktır. Yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de; "Ben insanları ve cinleri yalnız Bana ibadet etsinler diye yarattım" (Zariyat:51/56) buyurarak, bizlere ibadet yapmamızı bir görev olarak bildirmiştir. Yaşantısıyla bizlere örnek olan Hz. Peygamberimizde en zor şartlarda dahi ibadetlerini bırakmamış ve ibadetlerinde titizlikle durmuştur. İbadetlerine önem veren ve gece ibadetinden dolayı ayakları şişen Peygamberimize, Hz. Aişe Validemiz "Ya Resulallah, senin tabii olarak gelen ihtiyaçların affedildiği halde niçin bu kadar sıkıntıya düşüyorsun?" diye sorunca, Efendimiz, "Şüphesiz kereden bir kul olmayayım mı?" cevabını vermiştir. Bu haliyle ibadet, yaratılanın Yaratanına karşı bir şükran borcudur.

İnsanlar yaşamış oldukları bu dünyada hayat boyu eşitlik sıkıntılara maruz kalabilirler ve bu sıkıntıların bir sonucu olarak bunalıma düşebilirler. İbadetler sayesinde insanlar şanslı oldukları bunalım ve sıkıntılardan kurtulma imkanı bulurlar. Dünyada var oluşa bir teşekkür mahiyetinde olan ibadet vesilesiyle insanlar, hem dünya hem de ahiret için bir kazanç elde ederler. Bu husus Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetlerinde şöyle ifade edilmektedir; "İnsanlar kendilerini Allah'a karşı ibadet ederler, ama Allah onları ibadetlerinden dolayı ödüllendirir" (Zariyat:51/56) buyurarak, bizlere ibadet yapmamızı bir görev olarak bildirmiştir. Yaşantısıyla bizlere örnek olan Hz. Peygamberimizde en zor şartlarda dahi ibadetlerini bırakmamış ve ibadetlerinde titizlikle durmuştur. İbadetlerine önem veren ve gece ibadetinden dolayı ayakları şişen Peygamberimize, Hz. Aişe Validemiz "Ya Resulallah, senin tabii olarak gelen ihtiyaçların affedildiği halde niçin bu kadar sıkıntıya düşüyorsun?" diye sorunca, Efendimiz, "Şüphesiz kereden bir kul olmayayım mı?" cevabını vermiştir. Bu haliyle ibadet, yaratılanın Yaratanına karşı bir şükran borcudur.

gerekli temel gıdalara ihtiyacı olduğu gibi ruhumuzun da gerekli temel gıdalara ihtiyacı vardır. Ruhumuzun temel gıdası da zarurat-ı diniye dediğimiz dini bilgiler ve ibadetlerdir. İbadetler, imanın korunması, manevi kirlilerin silinmesi, ahlaki yamaları temizliği ulaşılması ve huzurlu bir hayat geçmesi için en etkili vasıtalar. İbadetlerimizin makbuliyeti ise Yüce Rabbimizin rızasını kazanmakla mümkündür. Bu husus Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilmektedir; "Ey Muhammed! De ki; Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve Alemlerin Rabbi olan Allah'ın emriyle indirilmiştir. (En'am: 6/162) İlahi dinlerin Allah'ın izniyle anlaşıldığı gibi ibadet; bu maksatla yaratılan insanın Yüce Allah'a kulluk etmesi anlamındadır. Yani kul ile ibadet etmek arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Dünya hayatına ancak ve ancak Yüce Allah'a kulluk yapmak için gönderilmiş olan insanlar kulluk yapmak suretiyle Allah'a yakın olmanın zirvesine ulaşırlar. Zira Yüce Allah'a karşı kulluk imandan sonra hareketlerle, tavırlar ve davranışlarla ortaya konulur. Bu kullukla Yüce Allah'a olan şükran borcumuzu söylemeye gayret etmiş, bağlılık ve sevgimizi göstermiş oluruz.

Hiç şüphesiz kulluk ancak Allah (c.c.)'a olur. Her gün namazlarımızda okuduğumuz Fatiha suresindeki; "Ey Muhammed! De ki; Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve Alemlerin Rabbi olan Allah'ın emriyle indirilmiştir. (En'am: 6/162) İlahi dinlerin Allah'ın izniyle anlaşıldığı gibi ibadet; bu maksatla yaratılan insanın Yüce Allah'a kulluk etmesi anlamındadır. Yani kul ile ibadet etmek arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Dünya hayatına ancak ve ancak Yüce Allah'a kulluk yapmak için gönderilmiş olan insanlar kulluk yapmak suretiyle Allah'a yakın olmanın zirvesine ulaşırlar. Zira Yüce Allah'a karşı kulluk imandan sonra hareketlerle, tavırlar ve davranışlarla ortaya konulur. Bu kullukla Yüce Allah'a olan şükran borcumuzu söylemeye gayret etmiş, bağlılık ve sevgimizi göstermiş oluruz.

Hiç şüphesiz kulluk ancak Allah (c.c.)'a olur. Her gün namazlarımızda okuduğumuz Fatiha suresindeki; "Ey Muhammed! De ki; Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve Alemlerin Rabbi olan Allah'ın emriyle indirilmiştir. (En'am: 6/162) İlahi dinlerin Allah'ın izniyle anlaşıldığı gibi ibadet; bu maksatla yaratılan insanın Yüce Allah'a kulluk etmesi anlamındadır. Yani kul ile ibadet etmek arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Dünya hayatına ancak ve ancak Yüce Allah'a kulluk yapmak için gönderilmiş olan insanlar kulluk yapmak suretiyle Allah'a yakın olmanın zirvesine ulaşırlar. Zira Yüce Allah'a karşı kulluk imandan sonra hareketlerle, tavırlar ve davranışlarla ortaya konulur. Bu kullukla Yüce Allah'a olan şükran borcumuzu söylemeye gayret etmiş, bağlılık ve sevgimizi göstermiş oluruz.

(Fatiha:1/4) Ayeti ibadetin merkezinin sadece Yüce Allah olması gerektiğini ifade etmektedir. Kur'an-ı Kerim'de ibadet kelimesi genellikle ubudiyet, boyun eğip itaat etmek, Yüce Allah'ı Rab olarak tanımak anlamlarına gelir. (Münafik: 23/45, Şuara: 42/22) Hiç şüphesiz Kur'an-ı Kerim'deki diğer bazı kavramlar da ibadet anlamında kullanılmıştır. "Hudu" (boyun eğmek) Tezellül (Kulun aczini bilip itiraf etmesi), itaat, zikir, inabe, tesbih, nussuk, Dua gibi kelimeler kulluk anlamına yakın anlamlar taşırlar. (Bakara, 2/195, Zümer, 39/17, Feth, 48/9, En'am, 6/162, Hacc, 22/77; Meryem, 19/48) İbadetin içinde en dikkat çekici olan namazın gayesi insanı her türlü fenalık, kötülük, hayasızlık, ahlaksızlık ve şerden uzak tutmaktır. Bu neticeleri sağlamayan namaz Kur'anın öngörüdür; namaz değildir. Hakkıyla eda edilen bir namaz kişiyi tertemiz yapar. Kalbini her türlü kötülükten pak, arı ve nezih hale getirir. Ruh aleminde zellikler meydana getirir. Rabbiyle arasında yıkılmaz bir bağ oluşturur. Salihlerin, takva sahibi insanların namazları böyleydi. Onlar namaza başlamadan evvel beyinleriyle, ruh ve bedenleriyle tertemiz hale geliyor ve namaza odaklanıyorlardı. Namaz esnasında da mücahidane (Allah'tan gayrisinden) uzaklaşıyorlardı. Kişi namaz kıldıktan hemen sonra şerre bulaşıyorsa, harama dalıyorsa,

bunları demeye alışırlar. o haklarla Allah'ın huzuruna
ıkmaktan korkarlar. İşte bu anlayış ve yaklaşım gönüne alındığında
ibadetlerin insanları kötülden alıkoyma işlevi daha iyi anlaşılır.

5. Sosyal Yardımlaşmayı Teşvik Eder :
Hiç kuşkusuz
ibadetlerin sosyal yardımlaşmaya okönemli katkıları vardır. Bir
takım dertleri ve sıkıntıları olan insanlarla yan yana durup namaz kılan Müslümanların,
yanındaki kardeşlerinin problemlerine ilgisiz kalması elbette düşünülemez. Aynı
şekilde oruç tutarak açlık çeken insanların halini yaşayan

Müslümanlar, elbette bu durumdaki insanları düşünme ve onlara yardım eli
uzatma bilinci kazanacaklardır. Bunun gibi hacda aynı ortamlarda ve aynı şartlarda beraber
bulunan insanlar arasında elbette sosyal bir yardımlaşma anlayışı doğacaktır. Hiç
şüpheşiz bir hususta zekât ve fitır sadakası gibi malî ibadetlerin ayrı bir yeri
vardır. İbadetler vasıtasıyla
gerçekleşen sosyal yardımlaşma ve dayanışma, Allah sevgisini üstün tutmanın
bir ifadesidir. Allah'ı seven, O'nunla ilgisi olan her şeyi, bütün yaratıkları sever ve
onlarla ilgilenir. 6. Kaynaşmaya
Katkıda Bulunur: İnsanlar
arasında çeşitli şekillerde kaynaşma sağlanabilir. Ancak ibadetlerin insanlar arasında
meydana getirdiği yakınlaşma ve kaynaşma kadar kapsamlı ve samimi bir kaynaşmayı başka
şekilde sağlamak çok zordur. Vakit namazları sayesinde günde beş defa, Cuma
namazı sayesinde daha kapsamlı olarak haftada bir defa ve bayram namazları ile de çok
daha kapsamlı olarak yılda iki defa bir araya gelen toplum bireyleri için namaz çok
güzel bir kaynaşma vesilesidir. Bu kaynaşmada toplumun en üst düzeydeki
insanları ile en sıradan insanları aynı safta bir araya gelebilmektedir.

Hac, makamı mevkii ne olursa
olsun bütün Müslümanların aynı eylemleri yaklaşık aynı şartlarda birlikte
yaparak gerçekleştirdikleri bir ibadettir. Büylece milyonlarca insan arasında benzersiz
bir kaynaşma örneği yaşanmaktadır. Büyle bir tablonun haccin dışında başka bir
uygulamada gerçekleşmesine tanık olmak çok zordur.

Diğer taraftan toplum bireyleri
arasında en çok kaynaşmayı sağlayan ibadetlerden biri de zekât'tir. Bu malî
ibadette zengin gönüllü olarak ve bir ibadet bilinciyle malının belli bir kısmını
ayırip fakirlere ve muhtaçlara hiççbir maddî karşılık beklemeden vermektedir. Bu
durum, genelde aralarında en fazla husumet olabilecek iki toplum kesiminin fakirlerle zenginlerin
kaynaşmasını sağlamakta ve bu iki kesim arasında doğması muhtemel düşmanlıkların
önünü daha baştan kesmektedir. Çingün zenginler

zekâtünun çıkartıp verdikleri zaman fakirlerde onları karşı herhangi bir husumet hissi
kalmamaktadır. 7. Sabrı ve
Diğergamlığı Öğretir : İbadetlerin hepsinde
az veya çok bir sabır eğitimi vardır. Belli vakitlerde ve belli bir disiplin içerisinde
namazın eda edilmesi elbette sabır ister. Aynı şekilde haccın edası için bir takım
güççeşimlere ve sıkıntılara katlanmak gerekmektedir. En başta yolculuktan
kaynaklanan sıkıntılar vardır. Buna ek olarak milyonlarca insanın aynı ortamlarda birlikte hareket
etmesinden kaynaklanan güççeşimler ve sıkıntılar bulunmaktadır.

Bütün bunlar elbette belli bir sabır gerektirmektedir. B&uumut&uumun bu sıkıntılar
içerisinde insan, sabrı ve başkalarını gözetmeyi fiilen yaşar ve öğrenir.

İbadetler içerisinde

Oruçla birlikte oruçlu, baştan sonra bir sabır eğitimidir. Oruçlu, sayesinde insan bedeni arzularının tüm isteklerine karşın boyunca yeme, içme ve cinsel arzularını denetim altına almayı öğrenmektedir. Sabır olmadan bu eğitimin başarılması mümkün olmaz. Zekat, diğergamlığı öğrenen ve elindekini başkalarıyla paylaşma bilinci kazandıran bir ibadettir. Oruçla birlikte cemaatle namaz, kişinin diğer insanların halinden haberdar olmasını sağlar ve kişiyi kardeşlik bilinci içerisinde başkalarını da düşünme, onların dertleriyle dertlenme erdemliliğine ulaştırır. 8. Gızel Ahlakın Gelişmesine Katkıda Bulunur : İbadet, kişinin gızel duygu ve düşüncelerle donanımlı hale gelmesine vesile olur ve onu kötü duygu ve düşüncelerden arındırır. Kişinin olumlu veya olumsuz yandeki tutum ve davranışlarını etkileyen en başta niyettir. Genellikle iyi niyetli olan, iyi yandede, kötü niyetli olan da kötü istikamette eylemler sergiler. Bu bakımdan ahk ve icir, olgunluk açısından iyi niyet temel yapı taşlarıdır. Bu açıdan bakıldığı zaman ibadetlerin gızel ahk kın gelişmesine çok büyük bir katkı sağladığı görülmektedir. İbadette esas olan da ihlas ve samimiyettir. İhlalsız olarak yapılan ibadet ve davranışların Allah yanında hiçbir değeri olmaz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), "Din samimiyettir." buyurmuşlardır. Bu bakımdan ibadet yapan kişinin daima iyi niyet sahibi olması gerekir. İbadetin olumsuz olmaması, ibadetin olumsuzla bağdaşmaz.

İhlals ve samimiyet aynı zamanda gızel ahk kın da en önemli yapı taşlarından biri olduğundan ibadet ile gızel ahk k arasında zorunlu bir bağ ve ilişkisi vardır.

9. Sorumluluk Bilincini Geliştirir : İbadetler, imanın uygulamada kendini gösteren meyvelerindedir. Müminin Allah'a karşı sorumluluk bilinci kazanmasında önemli işlevi olan ibadetler, onun daima bu bilinçle hareket etmesine yardımcı olur. Bu bilinçle min, iyi veya kötü yaptıklarından bir gün hesaba çekileceğini bilir ve buna göre hareket etmeye alışır. Mesela namazda günde beş defa Allah'a yönelen kimse, O'nu hatırlıdan karmaz. Onun koyduğu ilçilere göre hareket etmeye alışır.

Bir gün O'nun huzuruna çıkarak dünyada yaptığı her şeyin hesabını orada vereceğinin bilinciyle hareket etmek, kişinin ilçisi olmasını ve her işinde dürüst davranmasını sağlar. İnsanın bu bilinci kazanmasında ibadetlerin önemli bir işlevi vardır. Oruçla birlikte kın kazanma sorumluluğuyla yolsuzluklara bulaşmaması, emanet bilincine sahip olarak istendiği günrevlerde hile yapmaması, zerre düşeni hakkıyla yerine getirmesi, çevreye zarar vermeme duyarlılığı göstermesi, bencillikten kurtulması, iyiliklerin yaygınlaşması, kötüliklerin azalması için gayret göstermesi gibi belli başlı sorumluluklarını gızel ibadetler önemli katkı sağlar.

Diğer taraftan ibadetler, insan hayatını disiplin altına alır. İnsanın belli zamanlarda yerine getirmekle yükümlü olduğu ibadetler, insanı dağınıklıktan, başboşluktan ve sorumsuzluktan kurtarır. Her işinde Cenab-ı Hakk'ın denetimini gönlünde hissetmesine vesile olur. Bu şekilde bir sorumluluğa sahip olabilen bir kimsenin, toplum içindeki tutum ve davranışları da olumlu yandede gelişme göstererek ilçisi ve düşünceli olur. Böyle bir kimse

haksızlıklardan ve başkalarına zarar vermekten sakınır. Mümkünce, Allah'tan umarak herkese elinden geldiğince iyilik yapmaya çalışır. Sonuç olarak ibadetler;

1-Allahın rızasını kazandırır. 2-Günlük hayatımızı düzenler. 3-Temizlik alışkanlığı kazandırır. 4-Ahlakımızı ve davranışlarımızı düzenler, 5-Başkalarına karşı sorumluluklarımızı yerine getirmemizi sağlar. 6-Toplumda kargaşa ve anarşiyi önler. 7-Namaz; Hayasızlıktan ve kulluktan alı koyar, imanımızı kuvvetlendirir, günlük rahatlığı, sorumluluk duygusu ve temizlik alışkanlığı kazandırır. Ruhu terbiye eder, iradeyi güçlendirir, insanın nefesine hakim olma yeteneğini kazandırır, ruhi olgunluğa ulaştırır. İnsanlar arasında yardımlaşma ve kaynaşmayı sağlar. İnsanın mala olan düşkünlüğü giderir. Onu malın esiri olmaktan kurtarır. Kanaatkar ve mutlu olmasını sağlar. Zekat sayesinde zenginle yoksul arasındaki farklılıklar kapanır. İnsanlar birbirleriyle kaynaşır. İnsandaki kin ve kıskançlık duyguları, sevgi, saygı ve dostluk duygularına dönüşür. 8-Orucun; Ruhu terbiye eder, iradeyi güçlendirir, insanın nefesine hakim olma yeteneğini kazandırır, ruhi olgunluğa ulaştırır. İnsanlar arasında yardımlaşma ve kaynaşmayı sağlar. 9-Zekat; İnsanın mala olan düşkünlüğü giderir. Onu malın esiri olmaktan kurtarır. Kanaatkar ve mutlu olmasını sağlar. Zekat sayesinde zenginle yoksul arasındaki farklılıklar kapanır. İnsanlar birbirleriyle kaynaşır. İnsandaki kin ve kıskançlık duyguları, sevgi, saygı ve dostluk duygularına dönüşür. 10-Hac ibadeti; insanın kulluklardan uzaklaşmasını ve iyiliğe yönelmesini sağlar. İnsanlar arasındaki eşitlik, birlik ve dayanışmanın işaretidir. Ayrıca İslam ilkeleri arasında birlik ve beraberlik duygusunu geliştirir. Yüce Rabbim bizlere ibadetlerin feyiz ve bereketinden istifade edebilmeyi nasip etsin.

Bahattin TAMA

Bafra Müftülüğü

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)